

Asiantuntijalausunto

26.5.2025

VN/2628/2025

VN/2628/2025-OKM-23

Sivistysvaliokunnalle

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto sivistysvaliokunnalle HE 46/2025 vp esityksestä eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriötä kuultavaksi sekä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan tekoälyasetuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja liitteen III kohta 3 mukaisten suuririskisten tekoälyjärjestelmien valvovaksi markkinavalvontaviranomaiseksi tietosuojavaltuutettua. Tekoälyasetuksen liitteen III kohdan 3 mukaan suuririskisiin tekoälyjärjestelmien aloihin kuuluisivat tekoälyjärjestelmät, joita on tarkoitus käyttää määritettäessä luonnollisten henkilöiden pääsyä tai hyväksymistä koulutukseen tai osoitettaessa luonnollisia henkilöitä niihin, arvioitaessa henkilöiden oppimistuloksia, arvioitaessa henkilölle soveltuvaa koulutustasoa tai joita käytetään opiskelijoiden tarkkailuun ja kielletyn käyttäytymisen havaitsemiseen kokeiden aikana kaiken tasoisissa oppilaitoksissa.

Esityksessä tietosuojavaltuutetun valintaa markkinavalvontaviranomaiseksi perustellaan sillä, että koska varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toimialan tekoälyjärjestelmiin liittyy keskeisesti henkilötietoja, on valmistelussa tarkoituksenmukaisimpana markkinavalvontaviranomaisen pidetty lähtökohtaisesti tietosuojavaltuutettua. Esityksessä todetaan että, vaikka varhaiskasvatus ja koulutus ei ole nimellisesti tietosuojaviranomaisen ydinosaamista, se voi tehdä yhteistyötä alan viranomaisten kanssa, kuten Opetushallituksen kanssa, joka toimii varhaiskasvatuksen ja koulutuksen asiantuntijajana kehittämisvirastona.

Valmistelun aikana opetus- ja kulttuuriministeriö kartoitti yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa eri mahdollisia vaihtoehtoja varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toimialan suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaiseksi, jonka lopputuloksena päädyttiin tietosuojavaltuutettuun. Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ei ole viranomaista, jolla olisi markkinavalvontatehtäviä ennestään. Ottaen huomioon tehtävään vaadittava osaaminen ja kyvykkyys, ei pidetty tarkoituksenmukaisena, että perustettaisiin uusi markkinavalvontaviranomainen, vaan että tehtävä osoitettaisiin olemassa olevalle toimijalle, mikä on ollut pyrkimyksenä muidenkin markkinavalvontatehtävien osoittamisessa kyseisessä hallituksen esityksessä. Tehtävän antamista aluehallintovirastoilla ei myöskään pidetty tarkoituksenmukaisen, vaikka aluehallintovirastoilla on nykyisellään

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

koulutuksen valvontatehtäviä, markkinavalvontatehtävän ollessa verrattain erilainen luonteeltaan verrattuna heidän nykyisin valvontatehtäviinsä.

Esityksessä esitetään kiellettyjä tekoälyyn liittyvien käytäntöjen markkinavalvonnasta vastaavaksi viranomaiseksi tietosuojavaltuutettua. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialaan liittyviä tekoälyasetuksen mukaisia kiellettyjä tekoälyyn liittyviä käytäntöjä ovat esimerkiksi tekoälyjärjestelmät, joita käytetään henkilön tunteiden päättämiseksi oppilaitoksissa. Tästäkin näkökulmasta tietosuojavaltuutetun nimeämistä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suuririskisten tekoälyjärjestelmien valvovaksi markkinavalvontaviranomaiseksi voidaan pitää perusteltuna.

Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy esitykseen ja pitää tietosuojavaltuutetun valintaa edellä mainittujen suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaiseksi perusteltuna. Ministeriö pitää myös tärkeänä, että markkinavalvontaviranomainen tekee yhteistyötä alan viranomaisten kanssa, ml. kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjien edustus.

Ministeriö korostaa markkinavalvontaviranomaisen resursoinnin tärkeyttä, että mahdolliset tekoälyssäädöksen mukaisten tekoälyjärjestelmien tuottajat ja käyttöönottajat saavat tarvittaessa tarvitsemansa viranomaisohjeistuksen ja neuvonnan.

Erityisasiantuntija Victor Nyberg

Jakelu	Eduskunnan sivistysvaliokunta
Tiedoksi	OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Eeva-Riitta Pirhonen OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Anita Westerholm